

Pastoris verba

PALAESTRAE LATINAE quae veterum Romanorum ac Matris Ecclesiae linguam summo opere fovit atque propagavit studium et benvolentiam nostram significamus eique peramanter benedictionem impertimur.

† ARCTURUS Ep.

5 - V - 1946

PALAESTRA LATINA

Excemo. ac Rmo.

P. Arcturo Tabera

E. M. F.

*Exsultans propera sanguine martyrum
Instaurata novo, splendida civitas
Barbastrensis, adest jam nimium diu
exoptatus Episcopus.*

*Tuque intra impavidus, Pastor amabilis,
Vinctus juridicis tempora laureis,
Praesertim aureola quam tibi contulit
Virtus nescia subsequi.*

*Nomen sidereum symbolice refers:
Sic caelo positus lumine fulgeas
Doctrinae populis, ut simul omnibus
Sis dux et via civibus.*

*Pastorem egregium constituit Deus:
Te exspectant cupide ne pereant fame
Agni; duc bona per pascua, crediti
Factus forma tui gregis.*

Henricus MARTIJA, C. M. F.

Ordinarii et Superiorum permissu

RDO. P. JOSEPH CARRILLO

RECTORI COLLEGII SERAPHICI CEHEGINENSIS (MURCIAE)

NATALI DIE FAUSTO RECURRENTE

GRATULATIO

*R*ite jam festum renovante sole,
Cogimur laeto nova nunc propago
Impetu Patris, sitiens amore,
Promere laudes.

*P*ondere et curis nimis onustus
Hinc super clara citbara sedebam,
Mentis emulcens placida quiete
Intima nostrae.

*F*anuam tandem resero labori,
Pulverem excussi fidibus situmque,
Lesbia ut chorda moduler Parenti
Carmen amoris.

*O*mibi semper veneranda fila
O lyrae dulces modulor canenti
Reddite, et cantum sociate toto
Orbe sonantem.

*S*erta, si Patris celebrem potenti
Voce nunc laudes, redimire frontem
Ambio nostram, simul atque Olympi
Tangere culmen.

*E*n erit digne tua qui canoro
Gesta nunc pleæro poterit referre
Quisve tam carum modulatus unquam
Carmine Patrem?

*C*urribus campum studii superbis
Candidum athletae moveant triumpho,
Clarius cunctos tamen ipse vincis,
Vincis honore!

*A*dvolans ducat rota prompta gyros
Pulveri invidum rutilans quadrigam
Incluto, currum valide tenentem
Vincis amore.

*R*oscidum ut gaudet, veniente Phaebo,
Ver et effulget nitido colore
Gloriis splendes, Pater, et perenni
Ore teneris.

*R*espice ut surgant celebranda magni
Saxa Collegi celeri volatu,
Lucidae turres hilaesque tollant
Culmen ad astral

*I*sta tutela monumenta sacra
En tua surgunt, pariterque crescunt
Arbor ut late, properante vere,
Bracchia pandens.

*L*ustrum in excelsum meliusque semper
Jam Deo gratum cupidus litasti
Unctus Aeternae Triadis minister
Semper in aevum.

*L*itteris Romae sapiensque claris
Hellados linguam, docuisti honore
Gloriam et nostri cumulus perennem
Ordinis almi.

O triumphali rutilans corona
Splendidis caeli domibus, benigne
O Pater, filii decies amantis
Accipe laudes.

Alphonsus ORTEGA

Alumnus Collegii Seraphici Ceheginensis, Murciae

Idibus Aprilibus, an. MCMXLVI

SUMMARIUM PALAESTRAE L.: Exmo. et Rmo. A. Tabera, *Martija*. — R. P. J. Carrillo, *Ortega*. — Pastorem habemus, *Mesa*. — Ut latine scribamus... *Ciprotti*. — De cena et prandio, *Mir*. — Nova et vetera, *Mir*. — De Lucretio II 42-43. *Ortiz*. — Commercium epistulare, *Avenula-Mir*. — Ego... non sum ego, *Pasquetti*. — Bibliographia. A. P. — Exercitationes Scholares. — Compositiones vertendae. — Curiosa et jocosa, *Ortiz*, *Carra*, *Mialet*, *Pérez*.

PASTOREM HABEMUS

LECTORIBUS PALAESTRAE LATINAE, nobis quadam communitate sensuum conjunctis, nuntium apportamus laetissimum et jamdiu exoptatum: dioecesim scilicet Barbastrensem, duo fere lustra Pastore orbatam, novum Administratorem Apostolicum recepisse eumque et scientia et virtute et operibus praeclarum: hic vero est Excmus. Dominus Arcturus Tabera Cordis Mariae Filius.

Natus est apud Barco de Avila, Castellae vicum, die 29 octobris anni 1903. In flore aetatis primo, postquam ad litterarum studia, miro quo gaudet ingenio, totum adjecerat animum, votorum sponsione Deo animarumque saluti consecratus, nomen dedit Cordis Mariae Filiis, die 15 augusti an. 1920. Philosophiae ac Theologiae in Collegio Maximo Segedae (*Zafra*) septem annos vacavit, quibus transactis in Urbem profectus est ut Juris cognitionem assequeretur ampliorem. Quod quidem cumulate assecutus est, nam apud Pontificiam Universitatem Lateranensem, utriusque Juris, romani scilicet et ecclesiastici, lauream adeptus est, eamque maxima cum laude.

Fructus vero illius studii juridicae disciplinae repositi perstant apud *Commentarium pro Religiosis Romae* editum, *Ilustración del Clero*, cujus moderator fuit,

EXMUS. AC RMUS. P. A. TABERA, C. M. F.
cum Rmo. P. Superiore Generali et aliis Flaviobrigae (*Castro-Urdiales*)
convēntui litterarum adstantibus

et *Vida Religiosa*, quam pro Sororibus ac Religiosis laicis edendam curavit, solle-
ter roxit, exornavit scriptis.

Neque id tantum: anno 1933 Hispaniae legatus adfuit clarissimo illo Juris
Romani conventui Bononiae habito; anno vero 1934 Conventui Internationali Juris
in Urbe congregato in quibus et longam et doctam habuit tractationem de jure
Justiniani Imperatoris.

Romae cum degeret, ab anno 1939 ad 1941, plurimum adlaboravit in Archi-
vo Secreto Congregationis de Propaganda Fide eo consilio ut documenta perqui-
reret ad codicem Juris Orientalis redigendum, eoque moderante codices itali mox
promulgandi, —nondum tamen propter bellum promulgati—, in hispanum sermo-
nem conversi sunt.

Praefecturae Generali studiorum in Congregatione Missionariorum a secretis
praefuit, eamque in Hispania sapienter rexit ac moderavit. Litterae, eo auctore,
novo ordine instructae sunt ac, pluribus coadunatis magistrorum conventibus, im-
pensissime fauae.

Quod ad nos attinet, manifestum est, et sane pluries, ingenuas litteras ei cordi
esse. Nam praeter quam quod in ejus scriptis elucet quaedam latinae linguae faci-
litas et elegantia, bonarum artium ingenuarumque litterarum cultum apud nostrates
maxime fovit, eoque moderante Alabonae et Flaviobrigae (*Castro Urdiales*) bis
convenerunt praeceptores linguae latinae qui de rebus latinis ac de recta ratione
liberales litteras tradendi pertractarent.

Erga PALAESTRAM LATINAM qui sint ejus sensus, quae consilia, quantum auxi-
lium, praeclare intellegimus, grati regnoscamus, nunc palam declaramus. Benig-
nissima illa verba quae cum photographia ad nos liberaliter misit, quaeque orna-
mento PALAESTRAE sunt, gratissimo accepimus animo, quem modo sincere promimus.

Sit ergo felix, faustus fortunatusque adventus Praesulis Excellentissimi in
Dioecesim Barbastrensem, tot martyrum Claretianorum, tot sacerdotum et vel ip-
sius clarissimi Pastoris caede cruentatam et nobilitatam!

Dominus conservet Eum!

CAROLUS E. MESA, C. M. F.

Matriti, m. majo recurrente.

Ut latine scribamus et loquamur quae sit veterum inscriptionum utilitas⁽¹⁾

Ceterum nemo negabit nos consequi non posse ut aliqui saltem ornate ac pereleganter latina lingua scribere vel loqui valeant, nisi ante curaverimus ut quacumque ratione latine scribere vel loqui consuescant: ardua enim in omnibus rebus ascensio, difficilis optimi perfectio et absolutio. Licet igitur optanda valde sit ac totis viribus quaerenda accurata et sine molestia diligens elegantia, ipsum tamen latine loqui et scribere est in magna laude ponendum, quamquam non tam praeclarum est scire latine quam turpe nescire.

Itaque, non ad hoc sane propositum latinas inscriptiones nobis perlegendibus, sed ut a suetis studiis mentem nostram levaremus, pluries tamen in mentem venit quanta cum tironum utilitate earum studium magis in dies pervulgari possit, in quibus varia vitae adjuncta, quae vix aut ne vix quidem apud scriptores est invenire, descripta sint (nec raro concinne, argute, venuste), ita ut nihil fere, qui ea latine significare cupiat, amplius desiderare posse videatur.

Quo autem doctiores facilius adigantur ad pretiosum huiusmodi subridium proficue adhibendum, excerpta paucissima quaedam exempli gratia mihi exponere visum est, cum e lapideis illis innumerabilibus inscriptionibus, quae vel defunctorum memoriam, vel clariorum eventuum, vel operum publicorum, posteris tradere natae sunt, tum etiam e scariphatis quibus tunicatus popellus, servulorum grex, puerorum turba in viis ludentium, obiter suos sensus in muris imprimere solent.

Siglis usi sumus:

CIL = Corpus inscriptionum latinarum;

De = H. Dessau, Inscriptiones Latinae selectae;

Di = E. Diehl, Inscriptiones Latinae Christianae veteres.

2. — De hominum virtutibus plura est invenire nostro proposito aptissima; e quibus duo, quae mihi forte occurrerunt, afferam.

Probi illi juvenes, qui se uxorem ducere *casalinga* [hisp. *casera*] malle declarant, noverint jamdiu Romae laudatas esse (utique mortuas) mulieres *domisēdas* (CIL, VI, 11602. 34045).

Parentibus autem liberorum praecox ingenium jugiter laudantibus non ingratum erit nosse tales juvenes vel pueros Romae abhinc aliquot saeculis existisse; quod constat e titulo P. Scantii Juliani, *cujus annos ingenium excedebat* (CIL, VI, 25982), ex monumento a parentibus duodecenni cuidam Apolloniae erecto, *honestae puellae, bonitatis eximiae et mirae verecundiae, et ultra aetatis annos sapienti* (Di, 336), et ex sexcentis aliis.

(1) Cfr. fasciculum superiorem.

3. — Hominum vitia quaedam, praesertim nostra aetate frequentia, quis melius descripserit, quam Diocletianus, legem pretiis rerum venalium imponere conatus, ut immensam annonae caritatem coerceret? (CIL, III, pagg. 824 826; Suppl., pagg. 1928 s.).

Cui communis humanitatis ratio persuasit ut eorum avaritiae modum statueret, quibus semper studium est in quaestum trahere etiam beneficia divina, ac publicae felicitatis affluentiam stringere, iursusque anni sterilitate de seminum jactura atque institorum officio nundinari; qui singuli maximis divitiis diffluentes, quae etiam populos adfatim explere potuissent, consecuntur peculia et laceratrices centensimas persequantur; quibus una est cupido furoris indomiti, nullum communis necessitudinis habere dilectum; quibus etiam nullo sibi sine proposito ardet avaritia desaeviens, qua sine respectu generis humani, non annis modo vel mensibus aut diebus, sed paene horis ipsisque momentis, ad incrementa sui et augmenta festinant. Nec illi parcitur, qui, licet tanta avaritia non sit pollutus, tamen inique egerit, cum, habens species vitui atque usui necessarias (generi di prima necessità, hisp. géneros de primera necesidad) post hoc statuti temperamentum existimaverit subtrahendas. Omnes igitur severe plectuntur profittatori, accaparratori, et incettatori [acaparadores, monopolizadores, estraperlistas], quos vivide descriptos vidimus, omnes illae «majores maxillae», ut Petronius ait, qui, dum «populus minutus laborat», ipsi «semper Saturnalia agunt» (Satyr. 44).

Quis melius perhibere potest in venalibus rebus, quae vel in mercimoniis aguntur vel diurna urbium conversatione tractantur, in tantum se licentiam diffusisse pretiorum, ut effrenata libido rapiendi nec rerum copia nec annorum ubertatibus mitigaretur?

Quibus rationibus motus imperator, potius quam pretia singularum rerum ubique servanda, ea statuenda censuit, quae in singularum rerum venditionibus excedere nemini licitum sit (il calmiere, hisp. la tasa). Edicit enim: Non pretia rerum venalium... sed modum statuendum esse censuimus; ut, cum vis aliqua caritatis emergeret... avaritia, quae velut campis quadam immensitate diffusis teneri poterat, statuti nostri finibus et moderaturae legis terminis stringeretur. Placet igitur ea pretia, quae subditi brevis scriptum designat, ita totius orbis nostri observantia contineri, ut omnes intellegant egrediendi eadem licentiam sibi esse praecisam; non impedita utique in iis locis ubi copia rerum perspicietur affluere, vilitatis beatitudine.

Nec leviores poenae in fontes edicuntur. Nam si quis contra formam statuti hujus conixus fuerit audentia, capituli periculo subjugetur... eidem autem periculo etiam ille subdetur, qui comparandi cupiditate avaritiae distrabentis contra statuta consenserit. Hac enim ratione non civitatibus singulis ac populis atque provinciis, sed universo orbi provisum esse videtur, in cujus perniciem pauci admodum desaevisse noscuntur, quorum avaritiam nec prolixitas temporum nec divitiae, quibus studuisse cernuntur, mitigare aut satiare potuerunt.

4. — Inscriptiones multae locutionibus praestant, quibus publicae vitae vel privatae ministeria aptissime significata habemus, aliave cum iis conjuncta. Ne tamen prolixiores simus, paucissima, nude recenshimus: *il capocuoco* [*cocinero mayor*]: *supra cocos* (CIL, VI, 9261), vel *archimagirus* (CIL, VI, 7458.8750; quod verbum tamen et apud scriptores pluries legimus); *il capo-operaio* [*contramaestre*]: *optio officinarum*, etc. (CIL, VI, 43.44.410. 8424a. 9915); *il verificatore* [*registrador*]: *contrascriptor* (CIL, III, 14062, V, 7213, VI, 8641.8999, XIV, 2493); *il provvelitore per le opere pubbliche* [*abastecedor, superintendente de obras públicas*]: *curator operum publicorum* (CIL, V, 7783, X, 6658, XI, 3365, XIV, 3610 etc); *l'instruttore (militare)* [*instructor*]: *exercitator* (CIL, III, 3470, VI, 273.31147. 31150 31151, XI, 395; cfr. etiam Plinius, Nat. hist. 23,63,121); *la Compagnia Adriatica di Navigazione: Corpus naviculariorum maris Hadriatici* (CIL, VI, 9682, XIV, 409).

Miles qui poena illa punitur, quam *rimozione* [*remoción*] vocat praesens lex poenalis militaris (art. 29), is est *cui apud exercitum ignominiae causa ordo ademptus est* (quem militem regradatum dicit S. Hieronymus, Contra Ioann. Hierosol. c. 19); qui vero poena *degradazione* [*degradación*] (ibi, art. 28), miles est *quem imperator ignominiae causa ab exercitu decedere jussit* (De, 6085). Ut autem a contemnendis ad gloria fulgidos milites transeamus, *promosso per merito di guerra erit honoratus gradum promotionis ob alacritatem virtutis adversus hostes et res prospere et valide gestas* (CIL, III, 14416).

5. — Deversorii vel tabernarum virtutes cum longe lateque praedicantur, ut e pluribus adventoribus lucrum majus fiat, haud raro ibi *inesse tutti i conforti moderni* [*todas las comodidades modernas*] dicuntur, vel *ospitalità perfetta* [*hospedaje con todas las comodidades modernas*] praestari: illud latine dicemus: *omnia commoda praestantur*, quemadmodum C. Legiannius Verus, prope Bononiam, ad balneum suum viatores acciebat; hoc autem: *omnis humanitas praestatur*, verbis usi Aureliae Faustinae, quae balneum in suis praediis non longe a Ficulnea positum his verbis laudabat. Cum autem utrumque balneum rusticum esset, et Verus et Faustina, ne quis ex Urbe proveniens minus fideret inscriptis praconiis, plane declarabant eadem ibi esse commoda quae in urbanis balineis: *more urbico lavatur* (CIL, XI, 721; XIV, 4015). Nescimus tamen utrum veriores fuerint illae laudes, quam nostra aetate solent. Illis similis est titulus pompejanus, quo nuntiatur: *Hospitium hic locatur, triclinium cum tribus lectis et commoditatibus* (CIL, IV, 807).

Modestius loqui solent minores tabernarii seu institores: *chi vuole... vada da...*, seu latine: *Si quis hic sederit, legat hoc ante omnia: si quis... volet, Atticen quaerat* (CIL, IV, 1751). Nonnumquam taberna vel officina in alia civitate existens nuntiatur, ut nucerina Pompejis: *Nuceriae quaere ad portam Romanam in vico venerio...* (Notizie degli scavi d'antichità, LVIII, 1933, 294, n. 180).

PIÙS CIPROTTI

(Ad proximum numerum)

DE CENA ET PRANDIO

(E CHARTARIO SCHOLASTICO)

Quoniam vobis, adulescentes, ea quae ad esculenta et poculenta spectant, maxime oblectant, hodie quaedam de nostris ac Romanorum cenis vobiscum colloqui statui.

Romani, ut scitis, primo mane e lecto surgebant. Orto sole, liberi, clientes, servi, parentes dominosque salutabant. Deinde hora secunda, i. e. hora fere sexta aestiva nostra et octava hiberna, jentaculum sumebant, quod e pane inextincto butyro¹ vel melle constabat, et caseo, olivis palmaeque pomis² seu dactylis. Postea solidus decurrebat dies quo varia agitabantur negotia. Meridie, hora fere sexta, ad prandium accedebant in quo piscibus, carne interdum, oleribus, fructibus, pane vinoque vescebantur. Deinde animum recreabant, meridiationem,³ exercitia gymnica et corporis lavationem in publicis vel domesticis balneis peragebant. Hora vero nona vel decima praecipuum cibum seu cenam habebant; quae initio pulmento seu pulte,⁴ oleribus, pauca carne constabat; sed postea sumptuosior facta est et haec fere continebat: gustationem seu promulsidem⁵ in qua lactucae, brassicae, napi, cardui seu cinarae,⁶ lapathi,⁷ asparagi, olivae, conchilia,⁸ pisces saliti, ova obdurata, cum mulso i. e. vino melle admixto, afferebantur. Deinde fercula⁹ quae prima, secunda, tertia cena vocabantur: in his pisces et in primis rhombus,¹⁰ mullus,¹¹ murena¹² lupo; ¹³caro porcina, vervecina, ¹⁴haedina, bubula, ¹⁵vitulina; ¹⁶pullus gallinaceus, venatio ut lepus, aper, cet., quae cinnamomo,¹⁷ petroselino,¹⁸ aliisque herbis condebantur.

Postea secunda mensa in qua proferebantur poma, uvae ceterique fructus, conditurae¹⁹ seu liquamina,¹⁹ liba,²⁰ placenta, ²¹cremor, ²²gelidae sorbitiones,²³ cet. Qui vero luxuriose vivebant in multam noctem comissionem protrahebant in qua vino maxime indulgebant.

In cottidianis cenis paterfamilias vel mensae assidebat vel, quod frequentius, in lecto triclinari cum amicis et convivis discumbebat; alii vero vel juxta eum vel in subselliis assidebant. Attamen mos invaluit apud lautiores edendi super lectos discumbentes in primis ad hospites honorandos. In medio triclinio mensa erat quadra et ad illam tres lecti triclinares in unoquoque tres convivae discumbebant; ad laevam erat lectus imus, in medio lectus medius, ad dexteram summus; sub rei publicae fine pro triclinio suffectum est sigma seu lectus in semicirculum ductus et pro mensa quadra orbis seu mensa rotunda.

At haec omnia moris erant apud Romanos; mensam nostram hic apponamus, non ut edamus sed ut nomina singulis latina demus. Inspicite mensam: strata est. Mensa quadra manteli²⁴ mundo et albo oblecta, in unoquoque accubitu est *mappa*²⁵ ad os detergendum et digitos; sunt etiam culter ad carnem secandam, cochleare ad

(*) Quae cursivis scribuntur litteris sunt vel accommodata novis rebus vel recens inventa vocabula.

sorbitionem ²⁶ sumendam et *fuscina* ²⁷ ad olera, legumina, carnes, pisces capienda. Appositum videtis et *poculum* ²⁸ ad aquam, *scyphum* ²⁹ ad vinum, quae ex vase aquario et lagoena vinaria ³⁰ hauriuntur; nec panis deest. Prae oculis sunt vas olearium, ³¹ acetabulum, ³² salinum, ³³ quibus cibi condiantur; unicuique convivae duo tresve catini ³⁴ ad missus ³⁵ sumendos prostant. Mensa igitur structa est, assideamus, vobisque narrabo quis *ordo mensae* ³⁶ esse possit. Sunt qui initium cibi a *sorbitione* ³⁷ ordiantur cum frustulis panis vel farinae decoctae vel cum *vermiculis* ³⁸ aut *macaronis*; ³⁹ nostra vero aetate sunt qui ad tritum Romanorum pulmentum redeant. Saepius tamen initio *gustatoria* ⁴⁰ afferuntur, quibus fames acuatur et excitetur, cuiusmodi sunt: minutalia, ⁴¹ concisa et salita perna, ⁴² farciminis ⁴³ *laminulae*, ⁴⁴ oleum *salgām*, ⁴⁵ salsamenta, ⁴⁶ *garum*, ⁴⁷ quibus interponuntur acetaria e lactūcis, asparagi cum ovis solidis. Gustatoria saepissime non ut primum ferculum accipi solent, sed inter cenam in mensa remanent ut convivis fas sit ultro libenterque desumere.

In cottidianis ac familiaribus cenis post sorbitionem olera inferuntur et legumina: brassicae, cicera, phaseoli, pisa, parum carnis et piscium. Si quando fueris ab amicis invitatus primum apponentur pisces jure ⁴⁸ madefacti ut salmōnes, ⁴⁹ tructae, ⁵⁰ *lucii* ⁵¹ aut esculenta oryzae ⁵² *patella*, ⁵³ qua summe Valentiani nostri delectantur; deinde armi ⁵⁴ vervecini, suilla, bubula, farcimina; in tertio ferculo pulli gallinacei vel columbini, ⁵⁵ perdices, lepores, capones, gallina farta: haec omnia sane esculenta edulia cum condimentis seu embammatis. ⁵⁶

Tandem apponuntur *bellaria* ⁵⁷ seu mensa secunda: ⁵⁸ caseus recens vel vetus, varii fructus: armeniaca, persica, pruna, melones, citrulli, pira recentia vel mellita, fraga vino et saccharo condita, *cydonium* ⁵⁹, placentae, liba, *lucuntes* ⁶⁰ omnisque generis cupediae. ⁶¹ Cena vino abundat, sub finem rubrum albumque funduntur: nec exquisitum et spumans *campanicum* ⁶² deest ad propinationes neque alii *liquores* ⁶³ ut *coniacum*, ⁶⁴ anisum, ⁶⁵ Benedictinum, ⁶⁶ *Chartusianum*, ⁶⁷ cet. Postremum convivae humaniter ac *cafeum* invitantur et unicuique fas est *convolvulos* ⁶⁸ *tabaci* vel *cigarrum* ⁶⁹ *fumare* ⁷⁰ et *fumisugio* ⁷¹ aut *siphunculo fumatorio* ⁷² uti.

VOCABURARIUM

1, manteca; 2, dátíl; 3, siešta; 4, puches; 5, aperitivo, entremés, primer plato; 6, alcañofa; 7, acedera; 8, ostra; 9, plato; 10, rombo, rodaballo; 11, barbo de mar, salmonete; 12, murena; 13, lócha; 14, carne de carnero; 15, c. de vaca; 16, c. de ternera; 17, canela; 18, perejil; 19, confituras; 20, pasteles; 21, torta; 22, nata; 23, bebidas heladas, helados; 24, mantel; 25, servilleta; 26, sopa; 27, tenedor; 28, vaso; 29, copa; 30, botella de vino; 31, accitera; 32, vinagrera; 33, salero; 34, plato; 35, plato (servicio); 36, minuta, menú; 37, sopa; 38,

fideos; 39, macarrones; 40, aperitivo; 41, picadillo; 42, jamón; 43, salchichón; 44, roncha; 45, conserva; 46, pescado en salazón, o salmuera; 47, escabeche (?), 48, salsa; 49, salmón; 50, trucha; 51, merluza; 52, arroz; 53, puella; 54, espadilla; 55, pichón; 56, salsa; 57, 58, postres; 59, membrillo; 60, turrones; 61, golosinas; 62, cbampaña; 63, licor; 64, coñac; 65, anís; 66, Benedictine; 67, Chartreuse; 68, cigarrillo, pitillo; 69, puro; 70, fumar; 71, boquilla; 72, pipa.

Jos. M.ª Mir, C. M. F.

NOVA ET VETERA

PICTURA 11.ª SCAENA I.^a MESSIS - AGRI ASPECTUS

1. — Agri aspectus aestate iterum immutatur. Semina sulcis commissa germinarunt; viridis herbula e terra emersit ac paulo post spicam protulit. Granum enatum est, deinde maturitatem assecutum, illudque demetere tantum restat.

2. — Flores campi se pandunt. Cyāni, ¹ papavera, ² digitales ³ aequabilem tritici colorem festivo ac florido corollarum nitore suffundunt.

3. — Arbores frugiferae foliis vestitae sunt, fructusque maturitate mitigati. Cerāsus ⁴ illa pulchris repleta est cerasis, ⁵ quae pueruli arripiunt eduntque magna delectatione.

4. — Grex modo in propatulo diem agitare potest. Agni creverunt iique oves⁷ atque haedi,⁸ spisso vellere cooperti; effecti sunt. Quiete pascuorum herbam, bellidibus distinctam, depascunt. Haec vero pecora brevi tondebuntur ad lanam colligendam, qua vestium pannus conficitur.

5. — Pastor¹⁰ [oves] quasi negligere videtur; de nubibus tamen quae extremum caeli circulum praetergrediuntur, sollicitus est; opilio¹³ vero, qui labris curbitariam lagoenam¹⁴ admövet, neglegentior videtur.

6. — Solis ardores aestuosissimi sunt; nam et canis¹⁵ ad sitim temperandam accedit; frigidam rivuli¹⁶ aquam lambit atque ranulam¹⁷ terret, quae in ripae herba latitabat, haecque in puram aquam prosilit, ubi lymphaeae¹⁸ erumpunt.

7. — Motacilla¹⁹ ad foniculum²⁰ perluitur, qui ex duobus saxis emānat, atque in virgultis²¹ et leucocanthis²² se occultat.

8. — Segetis tempus rusticanis pueris jucundissimum est. Exsultantes se cernunt²⁴ in paleae acervo;²³ messoribus²⁶ opem ferunt et, dum ii falcibus,²⁵ cote³⁰ exacutis, agrum²⁷ demētunt, triticum ipsi colligunt illudque in manipulos³¹ aut mergētes³² alligant.

9. — Interdum majoribus natu conceditur ut messoria falce³³ flavas stipulas²⁸ secent, quae graves spicas,²⁹ granis onustas, sustinent; pusiones vero, dum armentum³³ regunt, quod tranquille in pratis³⁴ depascitur sub grandis tiliae umbra, bellulos papiliones maculis³⁶ deprehendunt. Non nulli in plaustrum ascendunt ut ordine manipulos componant, qui eis extrema furca³⁸ inferuntur.

10. — In planitie,³⁹ ubi alaudae⁴¹ evölant, omnia ardore et alacritate perfunduntur. Segetibus demetendis incumbunt omnes. At dum tenuiores veteribus instrumentis — falcibus, falculis, perticisque⁴⁰ — etiam nunc utuntur, domini locuplētēs triticum vel secāle⁴³ machina messoria⁴² succidere jubent. Ac, quin opus sit manipulos in aream deducere, ibidem ingentem struem⁴⁴ congērunt.

11. — Tunc machina trituratoria⁴⁷ adducitur, quam veatrix corio volubili impellit, atque ita granum a palea secernitur in eodem, ubi satum fuerat, loco.

12. — Interdum tempore messis tempestates exoriuntur. Primum grave tonitruum murmur longe exauditur, vehemens reflat ventus atque excelsas arbores gemitu nutat. Caelum ingentibus nubibus obducitur, quae gyris splendentium fulminum scinduntur. Pluvia et identidem grando decidit messemque demetendam oppriment.

13. — Subindē fulmen domum incendio consūmit. Sic superiore anno in cinerem combustum ventimölāe⁵⁰ tedium ac duae ex alis comminutae.

14. — Tandem post aliquot horas, serenitas redit. In extremo caelo arcus⁵² appāret atque natura suum cursum, temporis momento intermissum, recupērat. Rustici, qui in tuguria confugerant, laborem rursus aggrediuntur atque omni contentione elaborant ut calamitatem, quam passi sunt, repārent.

VOCABULARIUM

- 1 cyānus, i, m., *aciano*, *bluet*.
- 3 digitalis (purpurea), *digital*, *digital*.
acquabilem tritici colorem festivo ac florido
corollarum nitore suffundere, *dar sobre el
tono general del trigo la alegre nota de sus
corolas*.
- 4 cerāsus, i, f., *cerezo*, *cerisier*.
- 5 cerasum, i, n., *cereza*, *cerise*.
in propatulo, *al aire libre*, *en plein air*.
bellis, īdis, f., *bello-ita* (*margarita*), *pâquerette*.
praetergrēdi, *pasar*, *passer*.
- 13 opilio, onis, m., *paštor*, *zagal*, *berger*.
+ lagoena cucurbitaria, *calabaza (para beber)*,
gourde.
solis ardore aestuosissimi sunt, *el calor es pe-
sadísimo*, *la chaleur est accablante*.
- 18 lymphaea (LIN.), f., *nenúfar*, *nénufar*.
- 19 motacilla, f., *aguzanieves*, *bergeronnette*.
- 22 leucocanthus, m., -tha, ae, (alba spinus), *oxio-
canta*, *espino*, *buisson d'aubépine*.
se cernuare, *dar volteretas*, *culbuter*.
- 25 falx, cis (faenaria) *guadaña*, *faux*.
- 31 manipulus, i, m., *gavilla*, *gerbe*.
- 32 merges, ētis, f., *manejo*, *javelle*.
- 12 falx messoria, *falcula*, *hoz*, *faucille*.
- 28 stipula, f, culmus, i, m., *tallo*, *tige*.
- 33 armentum, i, n., *ganado mayor*, *bétail*.
depascere, *depasci*, *pacer*, *brouter*.
papilio, onis, m., *mariposa*, *papillon*.
maculae, arum; reticulum, *manga*, *red*, *filet*.
- 41 alauda, f., *alondra*, *alouette*.
omnia ardore et alacritate perfunduntur, *reina
la animación*.
tenuiores, *los pobres*, *gente p.*, *les pauvres gens*.
- 40 pertica, f., *mayal*, *fléau*.
- 42 *(machina) messoria, *segadora mecánica*.
- 47 *(machina) trituratoria, *máquina trilladora*, *ma-
chine à battre*.
- 45 *locomōtrix +(machina) vēātrix, *locomóvil*, *trac-
tor*, *locomobile*.
+corium volubile, *correa de transmisión*, *courroie
de transmission*.
nutare, *hacer que se doblen*, *faire plier*.
+gyrus, i, m., *zigzag*, *zigzag*.
in cinerem comburere, *reducir a cenizas*.
*ventimōla, f., *molino de viento*, *moulin à vent*.
- 52 arcus, us, m., *arco iris*, *arc-en-ciel*.
recuperare suum cursum, *recobrar su vida (la
normalidad)*.
calamitas, atis, f., *destrozo*, *dégât*.
JOSEPHUS M.^a MIR, C. M. F.

De Lucretio II 42-43

Lucretius, cujus carmen «de rerum natura» Cicero emendatum edidit, variis descriptionibus praecellit.

Ut exemplum afferam: in libri secundi versibus 40-46 poeta partem vitae militaris hoc modo (secundum Teubnerianam 1934) exprimit:

- (40) «si non forte tuas legiones per loca campi
(41) fervere cum videas belli simulacra cientis,
(42) subsidiis magnis [et eum vi] constabilitas,
(42 a) fervere cum videas classem lateque vagari
(43) ornatas armis [stlattas] pariterque animatas,
(44) his tibi tum rebus timefaetae religiones
(45) effugiunt animo pavidae mortisque timores
(46) tum vacuum tempus lincunt curaque solutum.»

In versibus 42 et 43 verba uncis quadratis inclusa lectorem criticum offendunt; codices enim manu scripti alia vocabula ibi exhibent, quorum formae depravatae nunc tandem corrigi possunt. Ultimi autem editores Lucretii, qui in utroque versu sanando erraverunt, sunt:

Versio latina opusculi *Livret explicatif des Tableaux Delmas*, editorum licentia prodit: jura proprietatis vindicantur

1. Hermannus Diels (Berolini 1923) et

2. Josephus Martin (Lipsiae 1934).

Quia hoc loco de re militari agitur, methodo postulatur, ut Vegetius ad verborum emendationem accessatur, utpote qui librum «de re militari» scripserit et cuius auctoritas ut Romani antiqui summi momenti sit ad quaestionem solvendam.

In versu quidem 42 codices habent «Epicuri» quod nomen editores Munro secuti hae forma reddere solebant: «et eum vi». Nomen «Epicuri» certe in hoc contextu sensu caret, quia nulla ratio inter legiones Romanas et philosophum Graecum intercedit. Sed Lucretius «Epiri» scripsit, quod breviandi causa «Epiri» exaratum et a scriba quodam ad «Epicuri» formam falso amplificatum esse videtur, qui scriba in toto carmine praecipue de Epicuro ipso sermonem esse temere opinabatur. «Epiri» autem vera emendatio est, quae his rationibus nititur:

1. Epirotae fortissimi milites erant et auxilia exercitus Romani adhiberi solebant, cf. VEGETIUS: *de re militari* I 28 (= p. 29, 12 Lang): «nonne Epiri armis plurimum aliquando valuerunt?». In Epiro (i. e. Ἐπίρος, quae regio hodie «Albania» vocatur), etiam nobilissimus ille rex Pyrrhus, Romanorum victor, natus erat.

2. Praeterea equi Epiri magni aestimabantur, ut idem Vegetius «mulomedicina» III 6, 3 (p. 249, 19 Lommatzsch), III 7, 1 (p. 251, 13 Lommatzsch) refert.

3. Conferatur omnino: *Onomasticon totius latinitatis*, ed. JOS. PERIN (Patavii 1913) I 543-544.

Unde Epirum pedestrem et equestrem magno subsidio exercitui Romano fuisse cluere. Quare efficitur vocem «Epiri» optime et unice in contextum militarem, praesertim ad vocabulum «subsidiis» quadrare. Lucretii porro est, non raro nomina geographica adhibere, quo modo dicendi res distinctius exprimitur et vividius pingitur; propterea «Epiri» pro lectoribus poetae aequalibus clarissimum et efficacissimum erat.

Eodem duce Vegetio etiam versum 43 emendabimus. Praeter legiones earumque subsidia Epirica Lucretius mentionem classis facit. Quae classis ut multitudo navium ex multis singulis parvis lintribus (i. e. vehiculis marinis) componitur. Illud substantivum plurale, cuius reliquiae adhuc in hae forma «(ita) statuas» exstant, significare debet singulas classis unitates. Vegetius nominat huiusmodi naviculas «scafulas». Nihil aliud nisi «scafulas» Lucretium ipsum in hoc versu scripsisse palaeographia ostendit; nam ex forma SCAPVIAS primo SCATVIAS, deinde STATVIAS, postremo STATVAS evasit. Vegetius autem nobis omnino persuadet tantummodo «scafulas» ad versum nostrum militarem convenire.

Forma enim deminutiva («scafula») metri necessitate et Lucretii consuetudine flagitatur, quae idem ac «scapha» significat. Glossaria Latina jussu Academiae Britannicae V (Paris 1931) 119 explicanti: «scapha; navicula modica». Unde vocem «Alattas» (i. e. ἄλαττας) ob vim et sensum nominis, ob terminologiam non militarem propterque palaeographiam plane improbandam esse patet; cf. VEGETIUS «de re militari» (Lipsiae 1885 ed. Carolus Lang) III 7 p. 81, 5 ubi «scafula» describitur et IV 46 p. 165, 4. Quae vox «scafula» in versu 43 ponenda et quae libet alia rejectanea est.

Postremo versus feliciter correcti (II 42 et 43) sic sonant:

(42) subsidiis magnis Epiri constabilitas...

(43) ornatas armis scafulas pariterque animatas.

Lucretius duobus illis versibus, qui in plerisque editionibus adhuc omittuntur, manifestat se tam perspicue, tam vere, tam perite rebusque sui temporis tam adaequate scribere velle, ut res ipsas ante lectoris oculos ponere videatur.

F. MII. ORTH

Commercium epistulare

*Andreas Avenula (Avenarius qui fuit) S. U. D. presb. Joseph Mirio suo
C. M. F. plurimam salutem.*

Quam sero etiam illae litterae redditae sunt, XVII scil. kal. jan., quas pridie kal. sept. hoc est sextili mense, dedisses; cum nimium jam diu itinera non modo hominibus, sed etiam epistulis eorum obstructa essent nequedum pateant.

Paucis autem lineis tuis varie adfectus sum animo; et primum quidem sum gavisus et te et ex illis fratribus tuis quosdam conservasse per annos coacti silentii recordationem mei illorumque interesse quemadmodum Avenula valeret, deinde intellexi Pelleterium illuc perlatum esse mandatumque typis, et te memorem, ubi licuisset, exemplaria PALAESTRAE subministratum esse.

Minus gratum est, quod me hortaris ut de Tullio elucubrationem illuc curarem perferendam; nam video non esse, quam abhinc duos fere annos ad vos dedissem, vobis redditam, et quod nullam facis mentionem illius commentationis, quam eodem fere tempore per procuratorem vestrum urbanum ex via Julia urbis hujus ad PALAESTRAM misi de «billardario ludo», non inutilem, ut opinor, iis qui perpetuo in re qualibet linguae latinae usu assuescere studeant. Quae mea tributa vel «mercedes PALAESTRAE» si intercepta in via sunt vel exciderunt, etsi non irreparabilem fecimus jacturam, utpote qui, tam infestis praesertim temporibus, earum rerum omnium machinaria retineamus exemplaria, tamen doleo et quod nondum inserta PALAESTRAE sunt, sed adhuc in postali aliquo dormiunt officio, et quod satis magnum numerum horarum postulat eorum transcriptio. Sed quando tuto dabimus? quam diu etiam hae litterae, si modo perferantur, remorabuntur in via?

Quod salvas et incolumes volebas res meas: scito etiam nunc bene satis esse amico tuo, quamquam interdum mihi in mentem venit doliolorum metallicorum, quae circiter annum trigesimum saeculi videbam in Bavaria oleo olivarum plena hispanico...

Satis saepe anno superiore fui cum vestro P. Schwientek et vidi, non ruinas vel potius aream aedificii vestri quod Albani quondam stetit, sed Albanum ipsum cum dolore vidi semidestructum; narrare possum etiam satas circum collegii nostri, Societatis Verbi Divini, domum, stationi ferroviariae Ostiensi tam vicinam, bombas viginti sex incolumi fere domo non sine divino praesidio, et nostrum trium mensium exsilium; sed quod non eram historiam horum temporum scripturus sed brevem ad te daturus epistolam hic meum posui salve valeque in hunc, praesertim jam mensem fere currentem, annum.

Romae.

Josephus M.ª Mir C. M. F. Andreae Avenario S. U. D. sal. pl.

Tandem vocem tuam audio, carissime P. Avenari; sed nescio quo pacto factum sit ut et vox et nomen imminuta sint. Ergo Avenarius noster, qui nobis in deliciis

eras, qui PALAESTRAE LATINAE pagellas amoenitate, suavitate, pura latinitate ornaveras, nunc imminutus et nomine et scriptis *Avenula* tandem fies? quae igitur est ista immutatio? Nescis forte amicorum gratissimam recordationem et amorem atque sinceram in magistrum reverentiam nec temporum varietate nec locorum separatione minui unquam posse? Nisi ergo rationem mutationis exprimas veram, mihi atque PALAESTRAE lectoribus non *Avenula*, sed expectatissimus *Avenarius* es, ut fuisti, atque deinceps eris.

Litteras tuas jam pridem —exeunte mense januario— scriptas arbitror, cum et epistula elmi. Professoris Aemilii Orthi die 21 m. februarii data tuis adjungeretur et sigillum postale die 19 m. martii inscriptum perquirendō legerem. Quare cum plures jam dies inde elapsi sint, amplius responsionem demorari nolui et quamquam fasciculi PALAESTRAE ut ad manus redderentur optaveram ne tamen diutius anxius expectes per cursum postalem hoc ipso die ad te misi hancque ut evolveret citius epistulam cursui postali aereo tradidi. In *Palaestrarum* fasce duo tresve numeri desunt quos ad manus non habeo, cum Administratio commentarii Barcinone sedem habeat, quos tibi posthac mittendos curabo.

Tuum de *billardo* scriptum atque «mercedem» in PALAESTRAE n.º 89 editum leges cum carmine in Angelum Custodem (in n.º 85) totamque de *Pelleterio puero* bellissimam narrationem. Quadam quasi latinitatis religione seu reverentia obstrin-gebar quominus et *billardum* et *billardarium* et *carambölam* admitterem verba in latinum inducenda, quae tamen, modo prorsus non displicent.

Omnia igitur a te missa, vulgata sunt: tributa vere magna quibus solvere ac rependere grates unquam poterimus.

Tuae de Tullio disquisitiones ex «Alma Roma» habeo; sed alias forte narrationes ac rerum eventus tuo et sermone et stilo illustratas verius expectabo...

Nubila discindat Dominus quae caelum patrium —seu melius aliarum civitatum— obnubilant ut vera pax cordium oriatur atque splendeat... oleumque illud nostrum et vos inungere et alere et laetificare rursus possit. — Si nos amas, valetudinem tuam cura diligenter. Amicos salvere jubebis.

Barbaстро. XVIII Kal. majas.

Ego... non sum ego

(*Ebrius, Caupo, Potatoes, Marcus cum filio*)⁽¹⁾

EBRIUS. — (*vacillans intrat tabernam vinariam*). Dictitabant heri in foro me esse mortuum... tamen vivimus, et hic sumus salvi, et ample sumptum facimus...; (*cauponi*) transfer huc

cum vino cadum, ut hinc demam quantum volo... quia me vocant multibibus, oportet me bibere; quia sum merobibus, potus potio iterum. CAUPO. — Quot cyathos usque adhuc?

(1) Ex opere *Roma antica da vicino*, p. 207, Palermo, Sandron. Hunc lepidissimum dialogum edimus, non quasi multibibus laudantes, sed ut lectores et sermonis elegantia et jocosu ludo gaudeant.

EBRIUS. — Quot effundi potuerunt in barathrum (*ingentem ventrem sibi icit palma*); quod est mirum, mehercule, nam hic discordium fit concordia semper... quae nuper potavi in convivio, Caecubum, Chium, Massicum, Falernum, nunc intus se colloquantur amice (*degustans*)... optimum! qui sic ebibit, habet voluptatem magnam et proximam diis, qui quoque, ut fama est, potatores maximi fuerunt... Bacchus, quia bene potavit, inter deos relatus est

POTATORES. — (*ex ima taberna*) Vinum facit ingenium. Iste, ni fallor, potis est Massici montis quattuor vindemias uberrimas ebibere in una hora.

EBRIUS. — Pulchre, mehercle, dictum atque sapienter! quis es tu, qui tam lepide fabulatus es? quia verum praedicas, volo ut mecum potes illico... (*porrigit ei cyathum*)... quin bibis?... accipe, inquam... bibendum est... quod est tuum nomen?

POTATORES. — Pomponius.

EBRIUS. — Ergo, quot litteris constat nomen, tot jubeo te de cado haurire cyathos... (*attollens cyathum*)... proprio tibi hoc magnum poculum... bene mel bene te! bene omnes! (*ad cauponem*) tu autem, mi caupo, quia bonus es et etiam pauperioribus ministras optimum, hoc vetere solito que imple hanc lagoenam, quae volo sit mihi comes in via meque oneret hilaritudine, dum me referam cubitum... (*cum lagoena exit*) nunc valete omnes miserissimi, qui aut male aut minus bene bibistis.

MULTI. — (*ex ima taberna*) Abi in malain crucem!

EBRIUS. — Abeo (*abiens*), sed hac, quae est brevissima, et qua possum ire commodule... (*secum ipse*)... nunc ambula... si satis plane oculis video, domus hinc longule est... ambula ambula!... fac, quaeso, quod jussi... manes? quid hoc rei est?... siccine hoc fit?... (*vacillans*) statisne, pedes, an non? nam, si cecidero, tota culpa

vestra erit... an vultis, ut hinc me jacentem tollat aliquis? papael... (*aliquanto post*) aut vos hinc me tollitis, aut ego tollo vos... (*se colligens*) magnum est hoc vitium vino quod primum captat caput, deinde pedes... quod captat caput, hoc non puto esse pessimum malum, nam multi carent capite et vivunt pariter, at si vacillant pedes, qui fit, ut ipse revertar domum?... visne paululum subbibere, ut sis valentulus? (*lagoenam quaerit*) ubi, ubi est?... (*laetus*) prope me est... est... est... (*labra admovet lagoenae*). Salve, mi anime, lepos Liberi: ut sum veteris cupidus! ut bene oles naribus meis! tu mihi liliam, tu rosa, tu casia, tu crocinum!... da meo gutturi gaudium, et intro dulciter labere, et intus per praecordia subsiliens tuos jucundissimos fratres saluta... (*alloquitur vacillantia crura*) pergitisne nunc pergere? vultisne me cadere?... heu me miserum!... cadam... cado... cecidi...

MARCUS. — (*casu*) Quis est hic, qui se miserum praedicat?... heus, tu quis es quem video jacentem istic?

EBRIUS. — Romanum rosa coronatum civem.

MARCUS. — Quid agis istic?

EBRIUS. — Cymbula vehor, et navigo... navigo... caelo sereno et stellis distincto.

MARCUS. — (*filio*) Non in mari, sed in vino iste navigat... (*ad ebrium*) at quae audacia tibi haec est, ut noctu cum corona sic incedas ebrius? nonne vides ut madide madeas, improbe?

EBRIUS. — Ego ma... ma... ma... ma... di... dus?

MARCUS. — Madidus, ut videris, et probe madidus... atque unde solvistis vino tam onustam navem?

EBRIUS. — In Olimpo cum Jove perpotavi modo.

MARCUS. — Hic non solum madet, verum etiam insanit... (*filio*) vis arcesam homines, ut eum referant do-

mum?... (*ebrius*) ubinam urbis habitas?

EBRIUS. — Post forum in via dexteriore, quae ducit ad vinculum Miserae, septima porta.

MARCUS. — Quod sciam, nullus est hoc nomine viculus Romae... dic, quaeso, quod est tibi nomen?

EBRIUS. — Quod edepol convenit homini probo.

MARCUS. — Libet audire.

EBRIUS. — Mihi est nomen... nomen... nomen... (*aliquanto post*) atqui erat modo mihi in primoribus labris... C est principium nomini.

MARCUS. — Curtius, Caecina, Caecilius, Corneltus?

EBRIUS. — Nihil agis; hoc enim fit, ut quod sit nobiscum semper, fugiat repente... (*capite demisso terram in-*

tuetur) mane erat mecum... nuper accubuit mecum... post venit mecum potum... (*reminiscens*) ahi... reminiscor equidem .. illud reliqui in caupona.

MARCUS. — (*ludificatum se credens*) Quorsum velis, naviga... (*filio*)... absentem laedit cum ebrio qui litigat.

EBRIUS. — (*intensissima voce clamat*) Ohelphel si illud inveneris .. inter cyathos .. afferto huc.

MARCUS. — (*e longinquo impatienter*) Quid?

EBRIUS. — Nomen, edepol, nomen... (*secum ipse submissa voce*) nam hoc est vitium vino... primum captat caput, deinde pedes... nunc etiam nomen... ergo? (*tristiculus*) ego... non sum ego.

PASQUETTI

BIBLIOGRAPHIA

Bibliotheca Comillensis. — Fontoy-nont-Armendia, S. J. — Vocabulario Griego, comentado y basado en textos. — Ed. Sal Terrae, Santander, 1944. — 20 pts.

En tibi methodus facilitate, brevitate, amoenitate commoda et efficiens ad id, quod intimum et reconditum est in lingua graeca, assequendum

In octo fragmentis classicis, quae quindecim pagellas complectuntur, invenies quingenta et tredecim vocabula primigenia. Post unumquodque fragmentum, in tres digestum columnas, vocabularium prostat cum commentario in quo voces derivatae continentur. Sic voci *παῖς* — quae est prima — *παίζω* et *παιδεύω* tantum subjiciuntur; commode tamen, suffixorum sensu, viginti et amplius voces simplices intelleguntur, quas lexica produunt. Leges assimilationis consonantium tradere aptissimum certe fuisset — sic enim inferius vocalium mutationes seu apophonia docetur — ita in omnibus derivatis radicale facillius dignosceretur, ut *παῖδ-* in *παίριον*, *βάρ-* in *βάμμα*.

Omnia, quae ex aliqua voce haurire

possunt, derivata nunquam proponuntur; raro magna radicis copia in derivatione explicatur, atque verba composita et communes voces ut *ἄνθρωπος*, *κεφαλή* de industria omittuntur.

Vocabularium finitur centum quinquaginta vocibus primigeniis, quae in excerptis classicis apparuerunt atque quarundam vocum producta explanatione ut *λόγος*, *ἀρετή*, *σωφροσύνη*, *μηδὴν ἄταν*, *κίσμιος*, *μέτρον*, κτλ. quae graecorum ingenium aptissime commonstrant. Summa quoque syntaxis: regimen, conjunctiones, subordinatio, lectorum animis commendantur.

Illud tamen desideravimus, complexum rerum et legum quae, quasi perturbato ordine nec tamen inconcinne, in commentario traduntur; (nam sufficere non videntur indices et rerum et litterarum ordine dispositi sine interpretatione hispanica), atque vocabulorum hispanicorum elenchum quae graecam habent originem.

Qui morphologiam graecam et syntaxis summam noverint, ex hoc opere commoda et utilitates plurimas certo haurient.

A. P., C. M. F.

Exercitationes Scholares

DE LITTERARUM LATINARUM ORIGINE (I)

Serius tamen existerunt apud Graecos studia litterarum: quod inter Argos et Athenas conditas urbes et Homerum, nongenti fere anni interfuerunt (M. MARTÍN), in quibus nullum litterarum apparuit vestigium (AE. ROURA). At contra Romani celerrime ex agresti vita ad humanitatem exculsi sunt, impulsivi a Graecis, qui Romanorum armis victi, victores ingenio subegerunt. Nec minus celeriter litterae processerunt a primo ortu, usque ad robustam quamdam ac solidam maturitatem (A. FRADERA), centum et quinquaginta fere annis interjectis inter Andronici aetatem et Ciceronis (AE. ROURA).

Sed apud Graecos serius exstant litterarum studia: nam inter Argos et Athenas conditas et Homerum, nongenti fere anni intersunt (S. FOIX), in quibus nullum apparet litterarum vestigium (J. CODINA). At contra Romani celerrime ex agresti vita ad humanitatem excoluntur, auctoribus Graecis, qui Romanorum armis victi, victores ingenio subigunt (M. MARTÍN). Nec minus quidem celeriter (L. BAQUERO) procedunt litterae a primo ortu usque in robustam quamdam ac solidam maturitatem, interjectis centum et quinquaginta fere annis, inter Andronici aetatem et Ciceronis (M. MARTÍN).

MYOPS (I)

Myops quidam, iter faciens, viam nesciebat. Prope stratam forte corvum coniectans in oblongo sepulcri lapide sedentem et hominem ibi stantem existimans, cum de via saepe interrogabat. Sed cum post aliquid temporis ex lapide corvus evolaret, myops lapidi: «mihi —inquit— de via interroganti respondere noluiſti, nunc autem de galero quem tibi ventus abstulit nec ego commonebo».

Notae: (1) Cfr. PALAESTRAM LATINAM p. 96, 132. (2) Optime compositiones verterunt Dni. Antonius Fradera, Marianus Martín et Aemilius Roura; alii etiam ex discipulis bene adlaborarunt, quique proximis exercitiis PALAESTRAE non deerunt.

SEPTIMI GADES

(HORAT. Carmin. 2, 6)

*Bien sé que a Cádiz, mi Siptimio, irías
y a la Cantabria y a la Sirte Libia
y al africano mar furioso que arde
siempre con ira.*

*¡Ojalá Tíbur por colono argeo
fundada, sea mi descanso y sedel
Que guerras, mares y viajes largos
cánsanme mucho.*

*Préstale el cielo primavera eterna,
tibios inviernos y viñedos fértiles,
vinos que al zumo de la vid falerna
Baco profiere.*

*En este sitio hoy a gozar te invita
el tierno vate hasta que tú sus leves
tibias cenizas con debido llanto,
Séptimo, riegues.*

CARLOS SUÁREZ

Seminario de Córdoba (Santander)

Compositiones vertendae

PRO ALUMNIS SUPERIORIBUS

III. — Honradéz de C. Fabricio

Cum Samnites C. Fabricio Imperatori dono grandem pecuniam obtulissent orassentque, ut acciperet, id facere¹ dixerunt, quod viderent multa ad splendorem domus atque victus deesse neque pro amplitudine dignitateque lautum paratum² esse. Tum Fabricius planas manus ab auribus ad oculos et infra deinceps ad nares et ad os et ad gulam atque inde porro ad ventrem deduxisse fertur et Samnitibus respondisse, dum illis omnibus membris quae attigisset obsistere atque imperare posset, nihil unquam defuturum:³ propterea se pecuniam, qua nihil sibi esset usus,⁴ à his, quibus eam sciret usui esse, non accipere.

NOTULAE: 1. *se*. — 2. *paratum* es sustantivo. — 3. *sibi*. — 4. Compárese la frase *mihi usus est aliqua re* con *aliqua re mihi opus est*.

3. — En cierta ocasión el médico de Pirro escribió al cónsul Fabricio una

carta en que le prometía envenenar¹ al rey. Fabricio remitió la carta a Pirro, aunque sin descubrir² al autor (de la misma) indicándole³ que no se fiara⁴ demasiado de los que le rodeaban. Pocos días después, descubierta la conjuración,⁵ Pirro mandó crucificar⁶ a su médico y devolvió a Fabricio un buen número de cautivos *sin exigirle rescate*.⁷ Fabricio envió a su vez a Pirro igual número de prisioneros, indicándole⁸ al mismo tiempo que no le había puesto al tanto⁹ de lo que contra él se tramaba¹⁰ no precisamente por él, sino para que nadie llegara a sospechar¹¹ que los romanos pretendían deshacerse¹² de su enemigo capital por medios inconfesables¹³ como sino pudieran vencerle con las armas.

NOTULAE: 1. *veneno necare*. — 2. *prodere*. — 3. *jubere*. — 4. *cavere sibi ab aliquo*. — 5. *insidiae, arum*. — 6. *in crucem agere*. — 7. *gratis*. — 8. *significare*. — 9. poner al tanto, *indicium facere*. — 10. *agi*. — 11. *videri*. — 12. *trad. los dos verbos por uno solo: se deshacían, eliminaban*. — 13. *dolis et insidiis*.

CHOCOLATES ORÚS - ZARAGOZA

LOS MEJORES DEL MUNDO

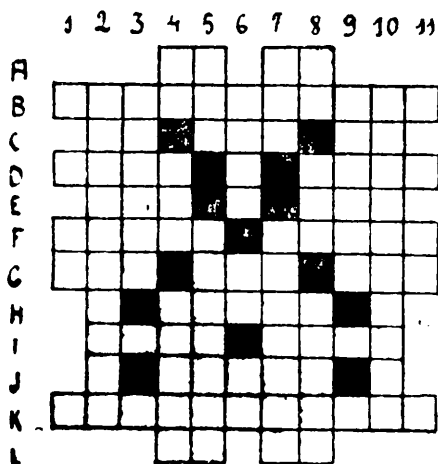
Marca de la Casa: Escudo de la Virgen del Carmen

No busque otros. Los mejores del mundo

CHOCOLATES ORÚS - ZARAGOZA

CURIOSA ET JOCOSA

149. — CRUCIGRAMMA

IN TRANSVERSUM: A) Praepositio. — B) Delabimur. — C. Pronomen personale. Femininum pronominis possessivi. Moneta. — D) Situs (*Genit.*) Avis. — E) Donat. Homo. — F) Oblongus. Conditio christianorum priscorum. — G) Incende. Industria. Adv. quantitatis. — H) Tusciae flumen (*genit.*) — I) Annuet (*verbum priscum*) Emptus (*ablat.*) — J) Aspera — K) Benigne. — L) Diphthongus. Moneta.

AD PERPENDICULUM: 1. Pronomen pers. — 2. Qui refrenandi sunt. — 3. Scindere. — 4. Et. Proficiscimini. Ex aere facta. — 5. Conjugem accipio. Nota musices. Litterae vocales. — 7. Carmen. Comes. — 8. Conjunctio. Mons Asiae (*dat. pl.*) — 9 Nomen feminae (*acus. pl.*) — 10. Raptore. — 11. Atque.

I. ORTIZ GARCÍA.

Salmanticae, in Aspiratu Mgtri Avilae.

150. — Quidam medicus medicam praescripsit aegroto, quod molestiam magnam afferebat.

—Nescio, ait ille, quomodo illum sumere incipiam; quia primo haustu omnia expellam.

—Omitte primum ergo, ait medicus, et a secundo incipe.

EMMANUEL CARRA. C. M. P.

Barbastrí

151. — Pauci sentiunt artem musicam ut ego.

—Certene?

—Quadam die me contuli in theatrum qui «Rigoletto» audirem, et cum scaena in procellam devenisset, laboravi rheuma

MICHAEL MIALET. C. M. P.

Barbastrí.

AENIGMATA

152 — Nullus eum deflevit, sed primam aufer syllabam, omnesque ipsum amare flere: deme et alteram et quasi *luctus* erit; denique duabus constans syllabis a REOR provenit.

—Quis?

EMMANUEL PELÁEZ.

Alumnus I curriculae amplioris latinitatis in Seminario Vallis Del in Asturia.

153. — Peram teneto, nam veniunt duo ad te, parati, ferre pecuniam. Sed fac ut hic post alterum stet quodque sues comedunt habebis.

154. — Graeci eum clipeum; colubrum dixere latini.

155. — Garrula sum volucris Frontem mihi sigmate adauge maturaе segetis culmina summa nota.

156 — RHOMBUS ARITMETICUS

Veni	74
Imperator Romanus	3268
Scriptor Latinus	171268
In exercitu romano	12345678
Avis	456456
Locativus usitatissimus	6577
Conjunctio	24